

מסורת הש"ס

(א) מנחות לט: (ב) נ"ב ק"סו: טענות ט, בטרות דל: ג) נע"י מעליך תוספות דיה ר"ם, ד) נע"י מ"ש על הגילון פסחים יא, ט) נס"א: טומאות, ו) כ"י מ"י וי"כ הכש"ל דהך ולרעה וכו' עד מאריך הו' גליון, ו) נש"ל,

תורה אור השלם

1 ובל אשר ופל עליו מזהם במתם יטמא מכל בלי עץ או כגד או עור או שק כל בלי אשר יעשה מלאכה בדם במים יובא ויטמא עד הערב וקהר: ויקרא יא לב 2 לא תלבש שעטנז צמר ופשתים יחדיו:

דברים כב יא

גליון הש"ס

תוס' ד"ה שכן מטמא וכו' ולא בנענים בראיה' בת"כ. ומפורש כן במתני' רפ"א דנענים:

מוסף רש"י

מגין לרבות צמר גמלים כו'. דמטמאים בנענים (מנחות לט:), נוצה של עדים, קרי טוה לפי שאינו כך כשאר צמר (טו).

רבינו חננאל

ואסיקנא הדר ביה רבה מההיא ואיתוקמה דאביי. ואמר רב נחמן בר יצחק אהא דתנא דבי רבי ישמעאל הוראיל ונאמרו בגדים סתם ופרט לך הכותב באחד מהן צמר ופשתים, אף כל צמר ופשתים,

מאו בגד. דכתיב צשרצים. או ריבויא הוא: דתניא ל"ג. דאי מתניתא היא היכי פליג עלה אביי ואמר מיציעיא ליה לשלש על שלש הא תנא תני בהדיא שלשה על שלשה בשאר בגדים מניין אלא דרשא דרבא היא: **גלי רחמנא בנגעים**. דרבייה מן והבגד וה"ה לשרצים דכיון

דכתיב בהן בגד כי התם מיניה ילפינן צביון אב: שרצים אין שמי וערב מוטמא בהן דבגד כתיב בהו ולא שמי ולא ערב: ואידך אי ס"ד. ורבא אמר לך על כרחיך לשלשה על שלשה בשאר בגדים אמא דאליו ג' על ג' צמר ופשתים צשרצים מנגעים יליף דאי נגעים חמירי לכתוב רחמנא האי ריבויא צשרצים ולשמוק מריבויא דהבגד בנגעים אלא לדרשא אחריתי אמא: **בעדשה**. ונגעים צעינן כגרים: **מפיק מאידך**. כלומר מוצא הוא מסברת אידך תנא דפליג עליה דאשכחן דמרבי שאר בגדים לטומאת שרצים: **של עוים**. קרי נוזה על שם שאר בגדים צשרצים ג' על ג' דילמד סתם מן המפורש אבל שלשה על שלשה שרצים אית ליה בהו דאיתרבו מאו בגד: דדי ציה רבא מההיא. ואמר דתנא דבי רבי ישמעאל ורשב"א אמרו דבר אחד ולאו כאביי אלא דלתרוייהו בשאר בגדים^[ס] טומאת ג' על ג' ליכא שלשה על שלשה איכא: **ואיציעים אימתא הא**. שמעמא דסיפא לאו רבא אמרה אלא רב פפא אמרה לאוקמי תרוייהו תרי תנאי דרבי ישמעאל כהדרי ולמימר דמדוה תנא דרישא דיע טומאת שרצים בשאר בגדים: ה"ג **דרב פפא אמר אף כל לאסויי כלאים**. אף כל דתנא דרישא דקאמר אף כל בגדים סתם צמר ופשתים לאו לפירושי' בגדים סתומים דטומאה קא אחי דבשאר טומאה ודאי מטמאו שאר בגדים דאיתרבו מאו בגד אלא לפירושי' בגד האמור בכלאים סתם ובגד כרשאי שעטנז וגו' הלכך לרב פפא א)לא מפיק האי תנא מילתיה דהאי תנא והך פירוקא דסיפא איהו אמרה ולא איתמר כדאמרת ליה אליבא דרבא דמפליג צין ג' על ג' לשלשה על שלשה אלא הכי איתמר רב פפא אמר לא מפיק האי תנא מאידך תנא דאף כל לאתויי כלאים דבי הוה מוקמינן ליה כרבא הוה נריך לפלוגי דכיון דאף כל לטומאת שרצים נמי אמא על כרחיך אף כל למעוטיניהו משלש על שלש דכין נגעים ואו בגד לרצויי שלשה על שלשה ואף על גב דלא מטמו שאר בגדים בנגעים דהא נתמעטו בתרי מיעוטי איתרבו צשרצים אבל לרב פפא לא מיבעי לן לפלוגי דכיון דאתרבו שאר בגדים לשרצים איתרבו לכל תורת צמר ופשתים צין לשלש צין לשלשה: **בהדיא כתיבי ציה**. צמר ופשתים לא תלכש שעטנז וגו':

חמור שכן מטמא במשהו סבר ליה כרבי נתן דאמר כחתומת פי האמה מלמיה דהאי תנא והך קאמר זב חמור משרץ שכן טומאה יוצאה עליו מגופו ואי כעדשה הוי פחות מגרים ומחתומת פי האמה ליפרוך ב)מה לשרץ שכן מטמא כעדשה ומיהו אי לא משמעתיה מסברא אין להקשות דאיכא למימר דכעדשה שהיא עבה כדמרדד לה הוי רחבה טפי מגרים:

במניין לרבות צמר גמלים. וא"ת 'צמר גמלים אמאי לא הוי בכלל צמר ומה לריך ריבוי וי"ל דסתם צמר הוא של כבשים אבל של גמלים לא איקרי צמר סתם אלא צמר גמלים וכן שאר צמר והואיל דיש להם שם לזוי אינטריך ריבוי כדאמר באלו טרפות (חולין דף סג:): אזוב ולא אזוב כוחלית: **ונבוצה ש"י עוים**. תימה מאי אינטריך ריבוי לנוזה של עוים הא כתיב שק בהדיא בקרא ושק הוי מדבר הבא מן העוים כדמוכח בפרק כמה אשה (לקמן דף סד:): ותירך ר"י דשק הוי מן השער^[כ] של עוים וההיא מיקרי שער ולא נוזה^[כ] ומן הדק דאיקרי נוזה עושים בגדים ולא שק^[א] ועל שם שמורטיין אותה כמו נוטא התרגולין קרי ליה נוזה ואור"י דכן משמע בפרק ראשית הגז (חולין דף קלז). דקאמר דראשית הגז אינו נוהג אלא ברחלים דאמר קרא ראשית גז לאכן ואמאי גיזה גיזה מגז ככשי יתחמם (איזב לא) ופריך התם ונילף גיזה גיזה מצבור ויהא נוהג אף בשוורים אמר קרא תמן לו ולא לשקו^[ב] ופריך נוזה של עוים ליחייב אלמא נוזה לא הויה בכלל שק^[ט]:

הדר ביה רבא מההיא. ומשום שלא יחלוק ההוא דבי רבי ישמעאל אהך הדר ציה מההיא דלעיל ולא מהך דהכא ואית ליה לרבא אף כל לאתויי שרצים וא"ת צרים יצמות (דף ד: ד' וס) היכי פריך הש"ס והא תנא דבי רבי ישמעאל אית ליה דרבא ההיא דהכף מין כנף מנא ליה דלית ליה הא רבא אית ליה דאף כל קאי אשרצים דאי לאו אף כל ה"א דמיירי גבי שרצים בכל בגדים ואו לג' על ג' אבל השתא דאמר אף כל צמר ופשתים אצטריך או לרבות שלשה על שלשה בשאר בגדים אבל שלש על שלש בשאר בגדים לא^[ט] וי"ל דהתם קאמר אליבא דרב נחמן בר יתחק דאמר אף כל לאתויי צינית^[א] דהשתא ודאי^[ב] לית ליה דרבא דאיהו מחייב שאר מינים ציניות: **אמ"א הא דרב פפא בדרותא היא**. תימה לר"י דצרים יצמות (גס זה שם) משמע דלתנא דבי רבי ישמעאל אף כל לאתויי כלאים כי היכי דליהוי צמר ופשתים מופנה למדרש

במה מדליקין פרק שני שבת

כו.

נפקא ליה מאו בגד דתניא בגד כו'. פירש צוקנטרס דלא גרסינן דתניא דאי ברייתא היא היכי פליג אביי^[א] ולאו פירכא היא דהא אביי מודה דלו אמא לרבות שאר בגדים לאידך תנא דבי רבי ישמעאל^[ב] כדאמר אביי גופיה בסמוך והיינו ההיא ברייתא

גופיה דלקמן^[א] אלא שקיפרה רבא^[ב] והא דקאמר לאביי האי או מאי עביד ליה היינו אליבא דרשב"א והיך תנא דבי רבי ישמעאל^[ב] אבל לאידך תנא דבי ר' ישמעאל אמא או לרבות שאר בגדים אפי' לשלש על שלש כדפריש' לעיל ו)ולרבא דאמר דאידך תנא דבי רבי ישמעאל לא מרצה שאר בגדים אלא לשלשה על שלשה לא מפיק האי תנא דבי רבי ישמעאל מאידך וה"ו דהוה מצי למיציעיא הכא ורבא האי או להך תנא דבי ר' ישמעאל מאי עביד ליה דלא פליגי אביי ורבא אלא אליבא דרשב"א וכמו שדורש אביי כן נריך למדרש רבא אליבא תנא דבי ר' ישמעאל דהכא:

תלמוד לומר או בגד. תימה דלקמן בפרק כמה אשה יוצאה (דף סג:): דרשינן מאו בגד דלריג כל שהוא טמא וכי תימא שקולים הם ויצאו שניהם מ"מ כי פריך ואביי האי או בגד מאי עביד ליה לימא דאינטריך לאריג כל שהוא ואפי' אם נמחק שם ספרים דכתוב בהן או בגד וניגרום דיליף מאו צבגד פשתים דכתיב גבי נגעים הניחא לרבא דיליף שרצים מנגעים על ידי דגלי רחמנא וה"ה לענין אריג כל שהוא אלא לאביי מאי איכא למימר^[א]. **בהו צננעים שכן שתי וערב בטמא אלא**. אבל צשרצים לא כדאמר בפרק כמה אשה (לקמן דף סד:). יכול שאני מרצה את התכלים ואת המשחות מ"ל שק מה שק טווי ואריג אף כל טווי ואריג: **א"י ס"ד נגעים חמירי**. הא ודאי דנגעים חמירי^[א] אלא מפר' הר"ם דה"ק אי ס"ד כדקאמרת דלו בגד לרבות ג' על ג' צמר ופשתים דהא נגעים חמירי^[א]:

שכן בטמא בבעדשה. ורבא אע"ג דפירכא גמורה היא לא חשיב ליה דלא הוי אלא גילוי מילתא בעלמא דגלי רחמנא בנגעים דג' על ג' קרוי בגד צמר ופשתים והוא הדין צשרצים והקשה ה"ר יעקב מקורביי^[א] לקדוש ונימא ק"ו^[א] [נהיך] מה שמי וערב דטהור צשרצים טמא בנגעים ג' על ג' שטמא צשרצים אינו דין שטמא בנגעים^[ט] ויש לומר דכלים יוכיחו שטמא צשרצים ולא בנגעים אף אני אביא ג' על ג' וכי תימא מה לכלים שכן אין מטמאין ואין נעשין אהל המת במחומר דג' על ג' נמי אין נעשה אהל כיון דלית ציה פותח טפח אין נמי שק יוכיח אי נמי בגד צבוע ובגד נכרי יוכיח שטמא צשרצים^ס ולא בנגעים כדאמר בת"כ וא"ת דהכא משמע דעדשה הוי פחות מכגרים ותימה לר"י צפסחים צריש אלו דברים (ד' סו:): קאמר מזרוע חמור מצעל קרי שכן טעון פריעה ופרימה אדברה בעל קרי מלמיה דהאימא פי האמה לא הוי פחות מכגרים והתם לעיל מיניה קאמר זב חמור משרץ שכן טומאה יוצאה עליו מגופו ואי כעדשה הוי פחות מגרים ומחתומת פי האמה ליפרוך ב)מה לשרץ שכן מטמא כעדשה ומיהו אי לא משמעתיה מסברא אין להקשות דאיכא למימר דכעדשה שהיא עבה כדמרדד לה הוי רחבה טפי מגרים:

במניין לרבות צמר גמלים. וא"ת 'צמר גמלים אמאי לא הוי בכלל צמר ומה לריך ריבוי וי"ל דסתם צמר הוא של כבשים אבל של גמלים לא איקרי צמר סתם אלא צמר גמלים וכן שאר צמר והואיל דיש להם שם לזוי אינטריך ריבוי כדאמר באלו טרפות (חולין דף סג:): אזוב ולא אזוב כוחלית: **ונבוצה ש"י עוים**. תימה מאי אינטריך ריבוי לנוזה של עוים הא כתיב שק בהדיא בקרא ושק הוי מדבר הבא מן העוים כדמוכח בפרק כמה אשה (לקמן דף סד:): ותירך ר"י דשק הוי מן השער^[כ] של עוים וההיא מיקרי שער ולא נוזה^[כ] ומן הדק דאיקרי נוזה עושים בגדים ולא שק^[א] ועל שם שמורטיין אותה כמו נוטא התרגולין קרי ליה נוזה ואור"י דכן משמע בפרק ראשית הגז (חולין דף קלז). דקאמר דראשית הגז אינו נוהג אלא ברחלים דאמר קרא ראשית גז לאכן ואמאי גיזה גיזה מגז ככשי יתחמם (איזב לא) ופריך התם ונילף גיזה גיזה מצבור ויהא נוהג אף בשוורים אמר קרא תמן לו ולא לשקו^[ב] ופריך נוזה של עוים ליחייב

אלמא נוזה לא הויה בכלל שק^[ט]:

הדר ביה רבא מההיא. ומשום שלא יחלוק ההוא דבי רבי ישמעאל אהך הדר ציה מההיא דלעיל ולא מהך דהכא ואית ליה לרבא אף כל לאתויי שרצים וא"ת צרים יצמות (דף ד: ד' וס) היכי פריך הש"ס והא תנא דבי רבי ישמעאל אית ליה דרבא ההיא דהכף מין כנף מנא

ליה דלית ליה הא רבא אית ליה דאף כל קאי אשרצים דאי לאו אף כל ה"א דמיירי גבי שרצים בכל בגדים ואו לג' על ג' אבל השתא דאמר אף כל צמר ופשתים אצטריך או לרבות שלשה על שלשה בשאר בגדים אבל שלש על שלש בשאר בגדים לא^[ט] וי"ל דהתם קאמר אליבא דרב נחמן בר יתחק דאמר אף כל לאתויי צינית^[א] דהשתא ודאי^[ב] לית ליה דרבא דאיהו מחייב שאר מינים ציניות: **אמ"א הא דרב פפא בדרותא היא**. תימה לר"י דצרים יצמות (גס זה שם) משמע דלתנא דבי רבי ישמעאל אף כל לאתויי כלאים כי היכי דליהוי צמר ופשתים מופנה למדרש

עין משפט ונר מצוה

עא מ"י פ"ב מה' כלים ה"א א פ"ב הלכה ב: עב ב מ"י פ"א מה' כלים הלכה א:

עג ג מ"י פ"י מהלכות כלאים הלכה א סמג לאוין רפג טו"ש"ע י"ד סימן רמז ספ"ח א:

תוס' ישנים

א) וק"ק דהא רב פפא אמרה משמע ממא מילתא דרבא דאמר כי לית ליה ג' על ג' ונראה דלרב פפא נמי לא מריבין שאר בגדים אלא דוקא שלשה על שלשה והא דקאמר לאתויי כלאים נוחא ליה למוקטק כלאים דמילתא דפסוקא דלמר ופשתים דוקא:

ב) וי"ל דבשילוח מוטמא נפקא לן ממה שכן מוטל טמא נפסד ולהכי ליכא למיפוך מה לשך שכן מטמא כעדשה דאיכא למימר טמא מת יוכיח אבל צמר ופשתים אמאי לא נזמא הכי טמא מת יוכיח דילפינן משרצים מנ"ש דבגד ועור ומיאו איכא למיפוך מה להך הוהו שכן שכן מטמא שק ובאר כלים:

מוסף תוספות

א. בספרי, למדורש 'או בגד' במילתא אחריית, א"י לאו מתניתא היא אלא סבירא דרבא דרדושי הכי.
ב. לקמן.
בשמעתין, רנ"ח, ג. דתנינו 'מנין לרבות צמר ורחיים'.
רנ"ט, ד. וכו' בה שלשה על שלשה לפי סברתו.
מוס' ה"א"ש, ה. דאמרודב אהך דאין סומאה בשאר בגדים כלל, שטה לנ"ך.
[נ]פליג אההיא מתניתא, אלא דפריבין ל'י דר"מ קרא ד'או בגד' מאי עביד ל'י, ריע"א, ו. אריג כל שהוא בשרצים מנא ליה.
מוס' ה"א"ש, ז. והואך אפשר לומר דנגעים לא חמירי, דהא שתי וערב מטמא בהם משא"כ בשאר טומאות דעלמא.
ריע"א, ח. [ו]לא ילפינן שרצים מנייהו.
מוס' ה"א"ש, ט. דהשתא לא שייך למפרך מחומרא דשרץ.
מוס' ה"א"ש, י. כיון דילפינן במזר דכתוב בנגעים, וקרא סומא חתיב צמר, מוס' ה"א"ש, יא. הגם, מוס' ה"א"ש, יב. ושיעור ד' על ד', מוס' ה"א"ש, יג. ומרבי ל'י הכא מאו בגד' לשיעור שלש על שלש, מוס' ה"א"ש, יד. פ"י ללבושו ולא לשקו, ריע"א, טו. והשתא נמי נוחא דלא תקשי לך דנוצה של עוים שמעינן מכל מעשה עדים דכתוב במה, דאי מהתם ח"ו"א להוי כדיון שק, דשק שיעורו ארבעה על ארבעה, קמ"ל 'או בגד' דמנוצה דהוא משיער הדק הוי שיעור כבגד שלש על שלש, ושער הגס דוקא הוי מארבעה על ארבעה.
מוס' ה"א"ש, טז. וסבר שפיר כתנא דבי ר' ישמעאל.
מוס' יצמות ד: ד"ה ופלטו, ו' למוטוטי שאר בגדים מציציות, רש"י, יז. תנא דבי ר' ישמעאל, רש"י.

עין משפט
נר מצוה

עד א מיי פ"ג מה' צ"ת הלכה א סגמ עשין ט טוש"ע א"ח פ"י ט סעף א:
קדח ב מיי"ט הלכה ט טוש"ע שם סעף"ז:
עו ג מיי"ט שם טוש"ע שם סעף ג:

עו ד ה מיי"ט שם הל' ו סגמ שם טוש"ע א"ח פ"י ח סעף א וס"י יח סעף א:

עז ו מיי"פ"ה מהלכות סוכה הלכה ד סגמ עשין מג טוש"ע א"ח פ"י כרכט סעף ד:

עפ ד מיי"פ"ג מהל' טומאת נדעת הי"ח:

פ א מיי"פ"ה מהל' עגמ הל' א סגמ לאוין פ"ה טוש"ע א"ח סמן רכד סעף א:

פא ט מיי"פ"ה מהל' טומאת מת הל' יב:

תורה אור השלם

1 לא תלבש שעטנו צמר ופשטים יקדו:

דברים כב אי

2 גדלים תעשה לך על ארבע כנפות כסותך אָשור תכסה בָּהֶּן דברים כב יב
3 דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם ועשו דָּבָר ציצת על כנפי בגדיהם לדרתם וְקָנְתָּ עָלֶיךָ ציצת הַקָּנָה פְּתִיל תְּכֵלֶת:

מכבדב טו לה

4 וכל אִשֶּׁר יפֹל עָלָיו מוֹדם במוֹתוֹ יִטְוֶא מִקֵּל בְּלִי עַץ או בָּגָד או עוֹר או שֶׁק עַל בְּלִי אִשֶּׁר יַעֲשֶׂה מְלָבָא בְּהֵם בָּהִים יִבְרָא וְקָנְתָּ עוֹר הָעֶרְבֹה וְקָנְתָּ יוֹ אִב לֹב וְהָיָה לָבָם לַצִּיצַת וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וְהִקְרַבְתֶּם אֹתוֹ כֵּל מוֹצֵחַ וְיַעֲשִׂיתֶם אֲתָם כְּכֹל אֲשֶׁר יִצְוֶה לְבַבְכֶּם וְאֲחֵרֵי עֲיֻנֵּיכֶם אֲשֶׁר אֲתָם וְעִם אֲחֵרֵיהֶם:

מכבדב טו לט
6 וְהָיָה וְהִקְלַחְתֶּם הִגָּה וְהִטְמַחְתֶּם בַּפְּשִׁיט וְהָעֵץ הָעֶרְבֹתָה לָהּ עַל הַגָּזֶן יִהְיֶהש ב ו

מוסף תוספות

א. בתחילת הסוגיא. מוס' ה"ל"ט. ב. תיפוק מהתם. מוס' יצמות ד: ד"ס א"ט. ג. לאפגויי צמר ופשטים דכלאים. מוס' יצמות ד: ד"ס א"ט. ד. דאצטריך. מוס' ה"ל"ט. ה. הוא דאינא דאויא למטעי. מוס' ה"ל"ט. ו. של רבא. מוס' ה"ל"ט. ז. התלמידים. מוס' שטות ט. ד"ס ח"א. רבא. מוס' ה"ל"ט. ח. הלכך יש לרבות כענין הטילת. מוס' ה"ל"ט. ה. ה"א דאיה אטילא דבר אחד הא מילפל פליגי. מוס' סוכה יב: ד"ס חללי. א. דאצ"ג דאינו טווי, פטול לטכ. רש"י. ב. הלכך דחייבהו אמרו דבר אחד, דר' שמעון, מדפסיל בדייק ופינן בורא סיל דבטווי מטמא בנגעים כסמכותו, וסומכוס נמי דפספסיל נמי בטווי דבר תורה, בדייק ופינן פסיל מדרבנן כיון דקרבן לשויה. רש"י. ג. של פשתן. מוס' פוסה יב: ד"ס חללי. ד. ד"ס חללי. ו. ויחליל ד"ס חללי. ז. ויחליל ד"ס חללי. ח. ויחליל ד"ס חללי. ט. כשחפס ר' אלעזר בן פרטא למיתות ושאלו לו אמאי קרו לך רבי, אמר להל רבן של תריסרם אני. מוס' ה"ל"ט. י. אחאי דבורתא יתבא ר' דשתיא. מוס' ה"ל"ט. יא. אם לא יחי' גרדי, אבל בצמר הכל מורינן בו. מוס' ה"ל"ט. יב. שיקורין קיטון, לפי שיוצא מן העץ. מדרש. כ. אין לך פתילה מורשכת בשמנים (והשוואה נחלקת בה יפה.

רש"י^[א] בצמר גפן. רמב"ם^[ב] ולמה אסרה. ריעז"א. כ"א. וצמר גפן וכו' כסמין גבעולין ויוצאין מן הארץ ובראשן פרי כעין תפוח בקליפה דומה לערמון והצמר בחורו. מאיר (ויכ' לענין שיעט פלגו, ע"ש). כ"ב. אבל. רמב"ן. כ"ג. מדרבנן הוא דאסייר. רמב"ן. כ"ד. אלמא קנבוס מן ורע הוא ולא אילן. מדרש. וגם לא נקרא עץ בשום מקום, וכיון דכן, ה"ה כשר לפתילה, כמו שנהגו. ריעז"א. כ"ה. [ו]אצ"ג דלאו עץ הוא. מדרש. כ"ו. ופשתי. מאיר. כ"ז. ביהדות וחבלים, שדינן כבית. מוס' י"ד. כ"ח. [ו]אצ"גשה אהל קבוע. מאיר. כ"ט. אבל אם היו בגדים (ב)מטלטלין. רמב"ן]. אצ"פ שהן משאר מינים, מיטמאין באהל המת אם האהילו על המת, כדין כל הכלים. מוס' י"ד. ל. שלא תהא ברוקעת וערלה. ריעז"א. ל"א. ושל כלך. מוס' ה"ל"ט.

כו:

למדרש סמוכין להחיר כלאים צליצית וי"ל דהיינו^א עד ללא דיע דשעטנו לאפגויי אבל במסקנא דלמר לרצנן שעטנו לאפגויי הכי נמי לתנא דבי ר' ישמעאל^ב ולמר ופשמים לגופייהו אמו הלכך לא נריך אף כל לאחויי כלאים^ג וא"ת לתנא דבי ר' ישמעאל צמר ופשמים גבי

א^ל לאחויי ציצית ציצית בהדיא כתיב^י לֹא תִלְבַּשׁ שֵׁעֲטָנוּ צִמְר וּפְשָׁתִים וּכְתִיב^{יב} גִּדְלִים תַּעֲשֶׂה לָךְ סֹד"א כדרבא^{יג} דרבא רמי כתיב^{יד} הכנף מין כנף^{יז} וכתיב צמר ופשטים יחדיו הא כיצד^{יח} בצמר ופשטים פוטרין בין במינן בין שלא במינן^{יט} ישאר מינין במינן פוטרין שלא במינן אין פוטרין ס"ד כדרבא קמ"ל אמר רב אחא בריה דרבא לרב אשי לתנא דבי רבי ישמעאל מאי שנא לענין טומאה דמרבי שאר בגדים דכתיב או^כ בגד הכא נמי לימא לרבות שאר בגדים^{כב} מאשר תכסה בה ההוא ילאחויי כסות סומא הוא דאתא דתניא^{כג} ורואיתם אותו הפרט לכסות לילה אתה אומר פרט לכסות לילה או אינו אלא פרט לכסות סומא כשהוא אומר אשר תכסה בה הרי כסות סומא אמור הא מה אני מקיים^{כד} ורואיתם אותו פרט לכסות לילה ומה ראתי לרבות סומא ולהוציא כסות לילה מרבה אני כסות סומא שישנה בראייה אצל אחרים ומוציא אני כסות לילה שאינה בראייה אצל אחרים ואימא לרבות שאר בגדים:
מסתברא קאי בצמר ופשטים מרבה צמר ופשטים קאי בצמר ופשטים מרבה בגדים:
אמר אביי רבי שמעון בן אלעזר וסומכוס אמרו דבר אחד רשב"א הא דאמרן סומכוס דתניא סומכוס אומר וסיככה בבווי פסולה מפני שמממאה בנגעים כמאן כי האי תנא ידתנן^{כז} שתי וערב מטמא בנגעים מיד דרבי רבי מאיר ורבי יהודה אומר השתי משישלה והערב מיד והאונן של פשתן משיתלבנו:
בתנאי^{כח} הכל היוצא מן העץ אין מדליקין בו אלא פשתן וכל היוצא מן העץ אינו מטמא טומאת אהלים אלא פשתן:
גב' מנזל דפשתן איקרי עץ^{כט} אמר מר זוטרא דאמר קרא והיא העלתם הגגה ותטמנכם בפשתי העץ:
והיוצא מן העץ אינו מטמא טומאת אהלים אלא פשתן:
מנזל אמר רבי אלעזר^ל גמר אהל אהל מוכשין

כסות סומא:
קאי **צמר ופשטים**.
דלמר דסמך צמר ופשטים לגדלים מרצה כסות סומא דלמר ופשטים:
מרצה שאר בגדים. צתמיה:
אמרו דבר אחד. דדבר המיטמא צנגעים אין מסככין ואע"ג דאינו מטמא צטומאת מנע:
הא דאמרן. חוץ מפשתן ולא קאלמר חוץ מצגד פשתן משמע אע"ג דלאו צגד שלא נטוה כגון אונין או נטוה ולא נארג אין מסככין הואיל ומטמו צנגעים ואע"ג דלא מטמא צשריט:
סיככה צטווי. הואיל ומטמו צנגעים דכתיב או צשמי או צערצ^ל וה"ה נמי לאונין משיתלבנו. והאי דנקט טווי לאשמעינן דטווי מטמא מיד דטווייתו הוא הוא גמר מלאכתו ולא צעי ששלה:
כמאן.

אמרה סומכוס להא כר' מאיר דלמר מטמא מיד שנטווה. ל"א כמאן אמרה אצ"י להאי מילתא דהיא חוץ מפשתן פשתן דווקא קאלמר אע"ג דלאו צגד ועל כרחיק אפי' אונין צמשמע אלמא אונין מיטמאין צנגעים:
יז האי סנא. כר' יהודה:
מששלה. שיהיו שולין אותו מן היורה ששולקין אותו צה ללצנו:
משיתלבנו. צתור:
בתנאי^{כח} אין מדליקין צו. לעשות פתילה מקנבוס וצגד קנבוס ומממר חוץ:
אינו מטמא טומאת אהלים. אס עשה מהן אהל והמת תתחיי הוי כשאר צית וא"י להטעיל האהל עלצמו דלא קבל טומאה אלא כלים שחתמיו:
אלא פשתן. שאף אהל טמא דכתיב והוא על האהל^ל וצגמ' יליף דצפשתן משמע קרא:
גב' ממשכן

קיצורי אמרו ליה הי צשמיא וסי דערצא איתרחיס ליה ניסא^ל אתא יצבורא^כ (למיתצ) על דערצא כו' אלמא לא מינכר צפשתן^{כא} **ב"ר היוצא מן העץ אין מדליקין**. פי' צקונטרס לעיל כגון קנבוס וצמר גפן^{כב} ואין נראה לר"ת דא"כ יהא אסור להדליק צו ומעשים בכל יום שמדליקין צמר גפן וגם טוב מזה לפתילה^{כג} ואור^{כד} והאי מותר להדליק צקנבוס וצמר גפן דלינן יואליס מן העץ^{כז} אלא ורע הוא דאלמרי צמנות קנבוס ולוף אסרי מורה^{כח} שאר ורשעים^{כט} כו' ופשתן נמי מין ורע כמו קנבוס אלא דאצטריך צממתי למשרי פשתן משום^ל דאציקרי עץ דכתיב ותטמנכם בפשתי העץ וכמו עץ צילנא ומפיק לא מצרכינן עליה צורא פרי העץ ופשתן וקנבוס וצמר גפן^{כב} אי שקלת לפירא היינו הזרע לא הדר צילנא ומפיק הלכך לאו יוצא מן העץ נינהו:
ואין מטמא טומאת אהלים אלא פשתן. והא דלמר לעיל צפ"ק^ל (דף מ.) ועל עצמן צכל שהן משמע דכל הכלים נעשה אהל לקבל טומאה מתמת אהל הכא איירי צדבר הקצוע שחיצרו לקרקע^{כז} אע"ג שמתחילה היה צגד כיון שחיצרו לאהל צטלו מתורת צגד ואין מיטמא אלא פשתן אע"פ^{כח} שהוא מחוצר דכתיב והוא על האהל כו'^{כט} וקשה לר"י דתנן צאבלות (פ"מ מ"א) אלו מציאין וחולצין השירה והסיכה כו' והסדינים שהם עשויס אהלים ואין חולצין סדינין של פשתן צפני הטומאה^ז והא כל דבר המקבל טומאה אינו חוץ צפני הטומאה וי"ל דמיירי צסדינין של משי^{לז} וקצועין שאינן מטמאים ורשב"א פירש צמשניות צע"א:

במה מדליקין פרק שני שבת

לאסויי ציצית. דלא מחייבי צליצית אלא צגדי צמר ופשטים:
גדילים מעשה לך. לאלו:
סד"א כדרבא. כלומר סד"א דלא דרשינן הני סמוכין לענין טלית למימר דטלית צמר ופשטים מעשה צליצית ולא לשאר טלית אלא לענין צליצית מעשה לך מצמר

ופשטים ולא משאר מינין כדדרש ליה רבא:
כתיב הכנף מין כנף. דהאי כנף קרא ימירא הוא דהא כתיב על כנפי צגדיהס והוא ליה למכנצ וגמנו על הצליצית פתיל תכלת:
מין כנף. מין הטלית יהא הצליצית דהכי משמע צליצית של כנף מהא ואס של משי הוא צליצית של משי פוטר צה:
וכתיב צמר ופשטים. גדילים מעשה לך דמשמע מיי מהן מעשה:
סד"א כדרבא. דלמר דהכנף סמך לאשמעינן דלא מדרוש סמוכין למיפטר שאר בגדים דודאי מייחבי מיהא צליצית דמינן קמ"ל אף כל דלא מדרוש הכנף הכי אלא אורחיה דקרא הוא ולאשמעינן דמלות צליצית צשני מיני צצב שני חוטין של תכלת ושני חוטין של לבן דהיינו מין כנף דסתמיה לבן:
מאי שנא כו'. אליבא דרצ נחמן קצעי לה דלמר אף כל לאחויי צליצית:
אסר תכסה. ריבויא דקרא הוא:
לכסות לילה. כסות המיוחד ללילות דלא נייחיי:
שיסנה צראייה אלא אחרים. וקרינן ציה ורואיתם לאחרים ציוס ולא אחי אשר תכסה ומפיק ורואיתם:
שאינה צראייה. ואי מצרכינן לה מאשר תכסה קא עקרת ליה ורואיתם:
ואימא לרנוס שאר צגדים. ולא

כסות סומא:
קאי **צמר ופשטים**.
דלמר דסמך צמר ופשטים לגדלים מרצה כסות סומא דלמר ופשטים:
מרצה שאר בגדים. צתמיה:
אמרו דבר אחד. דדבר המיטמא צנגעים אין מסככין ואע"ג דאינו מטמא צטומאת מנע:
הא דאמרן. חוץ מפשתן ולא קאלמר חוץ מצגד פשתן משמע אע"ג דלאו צגד שלא נטוה כגון אונין או נטוה ולא נארג אין מסככין הואיל ומטמו צנגעים ואע"ג דלא מטמא צשריט:
סיככה צטווי. הואיל ומטמו צנגעים דכתיב או צשמי או צערצ^ל וה"ה נמי לאונין משיתלבנו. והאי דנקט טווי לאשמעינן דטווי מטמא מיד דטווייתו הוא הוא גמר מלאכתו ולא צעי ששלה:
כמאן.

אמרה סומכוס להא כר' מאיר דלמר מטמא מיד שנטווה. ל"א כמאן אמרה אצ"י להאי מילתא דהיא חוץ מפשתן פשתן דווקא קאלמר אע"ג דלאו צגד ועל כרחיק אפי' אונין צמשמע אלמא אונין מיטמאין צנגעים:
יז האי סנא. כר' יהודה:
מששלה. שיהיו שולין אותו מן היורה ששולקין אותו צה ללצנו:
משיתלבנו. צתור:
בתנאי^{כח} אין מדליקין צו. לעשות פתילה מקנבוס וצגד קנבוס ומממר חוץ:
אינו מטמא טומאת אהלים. אס עשה מהן אהל והמת תתחיי הוי כשאר צית וא"י להטעיל האהל עלצמו דלא קבל טומאה אלא כלים שחתמיו:
אלא פשתן. שאף אהל טמא דכתיב והוא על האהל^ל וצגמ' יליף דצפשתן משמע קרא:
גב' ממשכן

קיצורי אמרו ליה הי צשמיא וסי דערצא איתרחיס ליה ניסא^ל אתא יצבורא^כ (למיתצ) על דערצא כו' אלמא לא מינכר צפשתן^{כא} **ב"ר היוצא מן העץ אין מדליקין**. פי' צקונטרס לעיל כגון קנבוס וצמר גפן^{כב} ואין נראה לר"ת דא"כ יהא אסור להדליק צו ומעשים בכל יום שמדליקין צמר גפן וגם טוב מזה לפתילה^{כג} ואור^{כד} והאי מותר להדליק צקנבוס וצמר גפן דלינן יואליס מן העץ^{כז} אלא ורע הוא דאלמרי צמנות קנבוס ולוף אסרי מורה^{כח} שאר ורשעים^{כט} כו' ופשתן נמי מין ורע כמו קנבוס אלא דאצטריך צממתי למשרי פשתן משום^ל דאציקרי עץ דכתיב ותטמנכם בפשתי העץ וכמו עץ צילנא ומפיק לא מצרכינן עליה צורא פרי העץ ופשתן וקנבוס וצמר גפן^{כב} אי שקלת לפירא היינו הזרע לא הדר צילנא ומפיק הלכך לאו יוצא מן העץ נינהו:
ואין מטמא טומאת אהלים אלא פשתן. והא דלמר לעיל צפ"ק^ל (דף מ.) ועל עצמן צכל שהן משמע דכל הכלים נעשה אהל לקבל טומאה מתמת אהל הכא איירי צדבר הקצוע שחיצרו לקרקע^{כז} אע"ג שמתחילה היה צגד כיון שחיצרו לאהל צטלו מתורת צגד ואין מיטמא אלא פשתן אע"פ^{כח} שהוא מחוצר דכתיב והוא על האהל כו'^{כט} וקשה לר"י דתנן צאבלות (פ"מ מ"א) אלו מציאין וחולצין השירה והסיכה כו' והסדינים שהם עשויס אהלים ואין חולצין סדינין של פשתן צפני הטומאה וי"ל דמיירי צסדינין של משי^{לז} וקצועין שאינן מטמאים ורשב"א פירש צמשניות צע"א:

ויפרוש

והאונן של פשתן משיתלבנו. מתחיינן כל היוצא מן העץ אין מדליקין בו אלא פשתן (כו'). גמרא מנזל דפשתן אוקרי עץ, שנאמר ותטמנכם בפשתי העץ. כל היוצא מן העץ אינו מטמא טומאת אהלים אלא פשתן. מנהי מילי אמר רבי אלעזר יליף אהל אהל

מסורת הש"ס

א) מנחות לט: יצמות ד: מיר נת. ע"ש. ב) ויחסי יח: מנחות מג, ג) נגעי פיר"ח מ"ח מ"ב פ' תוריע, ד) נבמשנה דנגעים לא מוכר דביר ר' מאיר ומטעם זה כתבו מוס' צבוקה י"צ: ד"ה צבאני וכו' ליכס דלא קאלמר הכא רשב"א וסומכוס ורבי מאיר אמרו דבר אחד וגם דלא אמר כמאן כר' מאיר ע"ש ודע דגם צת"כ לתא דביר רבי מאיר, ט) (סוכה ח"א), ו) ויקרא יג, ז) וצמדק יט, ח) שיד לעיל ע"א, ט) ויע"ע מוס' צבועות כו, וסוס' צטורות ד: ד"ה חא וסוס' ציק סו: ד"ה רבא, ו) ח"א צמדקל, ט) וצק' אונן ע"ש, ז) וצ"ל ויחסי, ט) ויע"ע מוס' סוכה י: ד"ה חללי, ז) (צרכות מ.),

גליון הש"ס

גב' אסר רב וימירא דאמר קרא צרכות מיי ע"צ:

מוסף רש"י

כתיב הכנף מין כנף. עשה צליצית מין הכנף, ואס טלית של משי עשה צליצית של משי, וסוכי צמר ופשטים גדילים מעשה לך דמשמע עשה צליצית מממר ופשטים יצמות ד: ובענין נידר וכו', פרט לכסות לילה. טלית העשויה לכסות לילה פטור מן הצליצית (ובחיים יח), הרי כסות סומא אמור, דלמיי (מנחות מ), והאונן, לאחז שקיטין במסרק שקינן לציצ"ט ועשאן אונן שקינן רשטי"א (סוכה יב: וגדול: האונן).

רבינו חננאל

לאחויי ציצית שאינו חייב בציצית אלא צמר ופשטים. ואקשינן ציצית בהדיא כתיב לא תלבש שעטנו צמר ופשטים גדילים מעשה לך, כלומר אינו חייב לעשות גדילים אלא צמר ופשטים. ועשנן איצטריך סד"א כדרבא דרבא רמי כתיב על ציצית הכנף מן כנף, כלומר האי קרא משמע תן ציצית מכנף עצמו של זה הבגד, וכתבו אחרינא מסככין הואיל ומטמו צנגעים ואע"ג דלא מטמא צשריט:
סיככה צטווי. הואיל ומטמו צנגעים דכתיב או צשמי או צערצ^ל וה"ה נמי לאונין משיתלבנו. והאי דנקט טווי לאשמעינן דטווי מטמא מיד דטווייתו הוא הוא גמר מלאכתו ולא צעי ששלה:
כמאן. אמר תכסה, ודחינן האי מאיר תכסה לרבות כסות סומא שחייב בציצית. האי תנא דתני אין מטמא בגדים אלא צמר ופשטים פסיק מהאי תנא דבי רבי ישמעאל דתני רבי ישמעאל בגד צמר או אי אלא בגד צמר מנין לרבות צמר גמלים צמר ארביים וצוה של עוים השריאין וחללן והסוריקין מניין ח"ל או דבד, ואמרין אינו מטמא בשלש על שלש אלא צמר ופשטים, והאי דתני דמיטמאין צנגעים שאר בגדים בשלש על שלשה, אמרנו בתחילת הפרק והשריאין וחללן והסוריקין חייבין בציצית. ואמרנו בתחילת יצמות, אמר דחמנא עביד ציצית תתיל תכלת ותכלת עמרא הוא, וממאי תכלת עמרא הוא, ואמרין מדרש כיתנא דהויא שש ברוקמה צממרים וגו', כמו שנתפסה בינא, מדרש כיתנא תכלת עמרא הוא, שמעינן מינא דעמרא הוא דמיקריא תתיל תכלת, הילכך ליכא ציצית אלא עמרא. תנינא שתי וערב מטמאין צנגעים מיד דביר רבי מאיר רבי יהודה אומר והשווה משישלה והערב מיד,